

Ärende: KS10-00215/00

Inkom datum: 2010-12-03

Beskrivning:

Status: Avslutad

Projekt Medborgardialog (invånardialog)

Handläggare: Ulrika Landergren

Händelser

Sort	Datum	Beskrivning	Status	Handläggare
0	2010-12-03	Projekt Medborgardialog / Invånardialog	Inkom	
10	2010-12-03	Yttrande daterat 2010-11-29, personalchefen - projekt medborgardialog; ersätta Kommunala Handikapprådet och Kommunala Pensionärsrådet med projekt Medborgardialog. POU 2010-12-08 och KS 2010-12-14	Handläggning	
20	2010-12-03	Se ref-ärenden!	Upprättad	
30	2010-12-10	Skrivelse ställd till kommunalråden Eva Borg (S) och Ulrika Landergren (M) från styrelsen för SPF Trevnaden angående ökat medborgarinflytande i kommunens verksamhet.	Inkom	
31	2011-01-20	Svar från kommunalråden Ulrika Landergren och Eva Borg till Grönvall, KPR-ledamot och SPF Trevnaden.	Upprättad	
40	2010-12-08	POU § 67 Beslutsförslag till kommunstyrelsen; Kommunstyrelsen beslutar att Kommunala Handikapprådet och Kommunala Pensionärsrådet ersätts med pilotprojekt Medborgardialog enligt bifogad offert.	Status anger att händelsen är avslutad	

50	2010-12-14	KS § 269 beslut; Kommunstyrelsen beslutar att Kommunala Handikapprådet och Kommunala Pensionärsrådet ersätts med pilotprojekt Medborgardialog enligt bifogat förslag i skrivelse från kommunstyrelsens förvaltning 2010-11-29. Projektets kostnad 600 tkr exklusive moms föreslås finansieras ur kommunstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter för 2011. Ny bevakning satt - ej mars 2012. Förslag till nytt arbetssätt/organisation ska återrapporteras första kvartalet 2012. Specialuppdraget som ritningsgranskningsgruppen RIGG ansvarar för berörs inte av detta projekt. RIGG hanteras enligt tidigare beslut.	Uppdrag	Ulrika Landergren
60	2011-01-26	Sammanfattning av verksamheter inom Kommunala Handikapprådet - KHR, Kenneth Nilsson. KS fk	Inkom	
61	2012-06-01	Nämnden för Funktionsstöd, § 71 - Beslut om att FS inte tar över ansvaret för att arrangera en "Handikappdag". KS fk.	Inkom	
70	2011-01-27	Yttrande ställt kommunfullmäktige från pensionärsorganisationerna i Kungsbacka kommun om projekt Medborgardialog. CR, UL och EB fk.	Inkom	
75	2011-02-08	KS § 27 beslut; Informationen om informationsdagar gällande invånardialoger noteras till protokollet.	Status anger att händelsen är avslutad	
80	2011-02-15	Skrivelse till Handikapporganisationerna från kommunalråd Ulrika Landergren med inbjudan till utbildning om hur vi utvecklar vår demokrati och tillsammans genom invånardialog.	Status anger att händelsen är avslutad	
90	2011-03-01	Skrivelse daterad 2011-02-24 från Corfitz Grönvall/SPF Trevnaden angående förslag till debattämnen i referensgruppen för äldre i projektet Medborgardialog.	Inkom	
100	2011-04-11	"handläggare" är kommunstyrelsens presidie.	Upprättad	

110	2011-04-12	KS § 81 Information om samråd och viktigare pågående ärenden från utskottens sammanträden, beslut; Informationen noteras till protokollet. Sammanfattning Per Ödman (M) informerar om arbetsutskottets kontakter med Region Halland angående kollektivtrafikmyndighet. Ulrika Landergren (FP) informerar om påbörjat arbete med medborgardialog.	Status anger att händelsen är avslutad
120	2011-04-28	Inbjudningar till utbildning och seminarium angående invånardialog.	Inkom
130	2011-05-24	Skrivelse från Ulrika Landergren (FP), ordf för styrgruppen för projekt Invånardialog - begäran om utökad ram.	Inkom
140	2011-05-24	KSAU § 210 beslutsförslag till kommunstyrelsen; Projektet invånardialog utökas med 300 tkr exklusive moms. Finansiering sker ur kommunstyrelsens budgetram för 2011.	Status anger att händelsen är avslutad
150	2011-05-31	KS § 151 beslut; Projektet invånardialog utökas med 300 tkr exklusive moms. Finansiering sker ur kommunstyrelsens budgetram för 2011.	Status anger att händelsen är avslutad
160	2011-06-21	KS § 167 beslut; Information om invånardialog gällande kollektivtrafik noteras till protokollet.	Status anger att händelsen är avslutad
170	2011-08-23	KS § 190 beslut; Informationen om dialogmöte om kollektivtrafiken respektive kommande dialogmöten om Inlag och alkoholpolicyn noteras till protokollet.	Status anger att händelsen är avslutad
180	2011-11-22	KS § 262 beslut; Informationen från styrgruppen för invånardialog noteras till protokollet.	Status anger att händelsen är avslutad
190	2012-01-02	Yttrande daterat 2011-12-28 från kollektivtrafikstrategen - Invånardialog kollektivtrafik, summering och slutsatser. KSAU 2012-01-10.	Status anger att händelsen är avslutad
191	2012-01-10	KSAU § 6 beslutsförslag till kommunstyrelsen; Kommunstyrelsen noterar informationen till protokollet och översänder den till Region Halland för fortsatt bearbetning.	Status anger att händelsen är avslutad

192	2012-01-17	KS § 11 beslut; Kommunstyrelsen noterar informationen till protokollet och översänder den till Region Halland för kännedom.	Status anger att händelsen är avslutad	
202	2012-03-20	Se ref.ärende KS11-00011/10 gällande korrespondens mellan seniorföreningar och kommunalrådet angående Invånardialog.	Uppdrag	
212	2012-03-20	Diarietkontroll - se sort 50. Enligt KS beslut ska återrapportering ske till KS första kvartalet 2012. Enligt ansvarigt kommunalråd är tidplanen för projektet förlängd tom juni 2012. Slutrapport beräknas kunna ske innan sommaren. Ny bevakning satt till 2012-05-29.	Status anger att händelsen är avslutad	Ulrika Landergren
220	2012-06-05	KSAU § 194 Avstämningsärenden - fortsatt handläggning. Inför fortsatt handläggning eller för information till arbetsutskottet behandlas följande ärenden: Information kring återrapportering i ärendet Invånardialog. Redovisas av: Ulrika Landergren (FP).	Status anger att händelsen är avslutad	
222	2012-06-07	Dokumentation från Peera gällande genomförd invånardialog om framtidens boende. IG fk.	Inkom	
232	2012-06-11	Yttrande daterat 2012-06-07 från kanslisekreteraren - Slutrapport och förslag till fortsatt arbete med Invånardialog samt upphörande av arbetsordning för Kommunala Handikapprådet och Pensionärsrådet. KSAU 2012-06-12.	Status anger att händelsen är avslutad	
233	2012-06-11	Slutrapport Invånardialog samt Handbok Invånardialog.	Inkom	

- 234 2012-06-12 KSAU § 223 beslutsförslag till kommunstyrelsen; Projekt Invånardialog ska under hösten 2012 inarbetas i Kungsbacka kommuns styrmodell. För att stödja processen under en övergångsperiod avsätts, ur kommunstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter 400 000 kronor år 2012 och föreslås att 600 000 kronor år avsätts 2013. Från och med 2014 inarbetas medel i budgetprocessen. Beslut om att anslå 600 000 kronor ur kommunstyrelsens anslag för oförutsedda medel 2013 får avvakta kommunfullmäktiges beslut om fördelning av oförutsedda medel 2013. Slutrapport Invånardialog i Kungsbacka, daterad juni 2012, godkänns och överlämnas till kommunfullmäktige för information.
- 235 2012-06-19 KS § 149 beslut; Projekt Invånardialog ska under hösten 2012 inarbetas i Kungsbacka kommuns styrmodell. För att stödja processen under en övergångsperiod avsätts ur kommunstyrelsens anslag för oförutsedda medel 400 000 kronor år 2012 och ur kommunstyrelsens anslag för oförutsedda medel 600 000 kronor år 2013. Från och med 2014 inarbetas medel i budgetprocessen. Slutrapport Invånardialog i Kungsbacka, daterad juni 2012, godkänns och överlämnas till kommunfullmäktige för information. Beslutsförslag till kommunfullmäktige; Information om slutrapporten Invånardialog i Kungsbacka, daterad juni 2012, noteras till protokollet. Arbetsordning för Kommunala handikapprådet – KHR – i Kungsbacka, antagen av KF § 146/2001, upphör härmed att gälla. Arbetsordning för Pensionärsrådet i Kungsbacka, antagen av KF § 10/1989, upphör härmed att gälla. Nämnden för Äldreomsorg och nämnden för Funktionsstöd får i uppdrag att, minst två gånger per år, i samråd med pensionärs- och handikapporganisationerna anordna och genomföra informationsmöten med riktad information för dessa organisationer.

Status anger
att händelsen
är avslutad

Status anger
att händelsen
är avslutad

236	2012-08-14	<p>KF § 168 beslut: Information om slutrapporten Invånardialog i Kungsbacka, daterad juni 2012, noteras till protokollet. Kommunstyrelsen får i uppdrag att under 2012 inarbeta projektet Invånardialog i Kungsbacka kommuns styrmodell. Arbetsordning för Kommunala handikapprådet – KHR – i Kungsbacka, antagen av KF § 146/2001, upphör härmed att gälla. Arbetsordning för Pensionärsrådet i Kungsbacka, antagen av KF § 10/1989, upphör härmed att gälla. Nämnden för Äldreomsorg och nämnden för Funktionsstöd får i uppdrag att, minst två gånger per år, i samråd med pensionärs- och handikapporganisationerna anordna och genomföra informationsmöten med riktad information för dessa organisationer.</p>	Status anger att händelsen är avslutad	
237	2012-09-11	<p>KF beslut om Invånardialog - uppdragen, till KSAU 2012-09-18.</p>	Upprättad	
253	2012-06-13	<p>Sammanställning och svar på frågor till kommunens invånarpanel gällande Fråga 2, Kundtjänst.</p>	Inkom	
263	2012-09-18	<p>KSF, Lillemor Berglund, skriver förslag till att inarbeta invånardialogen i styrsystemet. Uppdrag från beredningen, meddelat LiB 2012-09-18.</p>	Handläggning	Lillemor Berglund
273	2013-01-30	<p>Se ref. ärende. KS13-00062/00. Se not.</p>	Upprättad	

Projekt Medborgardialog

1 (1)

Datum

2010-11-29

Förslag till beslut

KS föreslås besluta att ersätta Kommunala Handikapprådet och Kommunala Pensionärsrådet med pilotprojekt Medborgardialog enligt bifogade offert.

Projektets kostnad 600 tkr exkl. moms föreslås finansieras ur Kommunstyrelsens anslag för oförutsedda kostnader för 2011

Sammanfattning

Projektet tar sin utgångspunkt i Rapporten: "Om organisation och arbetsordning för Kommunala Handikapp- och Pensionärsråden samt ny syn på medborgarinflytande" av Lars Salkola som redovisade två alternativ för fortsatt arbete; dels att utveckla befintliga råd dels att utveckla ett bredare arbetssätt som inkluderar fler medborgardialoger.

Kommunstyrelsens förvaltning fick i PoU 2010.03.03 §20 i uppdrag att arbeta vidare med frågan.

Projektbeskrivning redovisas i bifogat material "Medborgardialog Kungsbacka kommun,"

Lasse Järvisén
kommundirektör

Eva Bäcklund
tf personalchef

Medborgardialog Kungsbacka kommun

Medborgardialog som del i demokratiutvecklingen och styrningen

Medborgarna är kunniga och kan bidra

Det krävs ett trepartsamarbete för att skapa det goda samhället

Demokratins utveckling och medborgarnas förändrade livsförutsättningar kräver förändrade metoder för att skapa engagemang

Bakgrund

Utredning av Salkola 2010-01-29 Frågeställningar

1. Behövs råden som informations- och remissorgan?
2. Ska råden organiseras under kommunstyrelsen?
3. Hur ska lämplig arbetsordning för råden se ut?
4. Hur ska eventuella arvoden och ersättningar till representanter från intresseorganisationer se ut?

Dialog med ett antal företrädare

1. Pröva om en ändrad form för medborgarinflytande skapar bättre förutsättningar för kommunen att mer effektivt hantera och administrera medborgarinflytande.

Två alternativ

- utveckla befintliga råd (reglemente arvode m m)
- utveckla en bredare arbetssätt som inkluderar fler "Medborgardialog"

Uppdraget

Kungsbacka

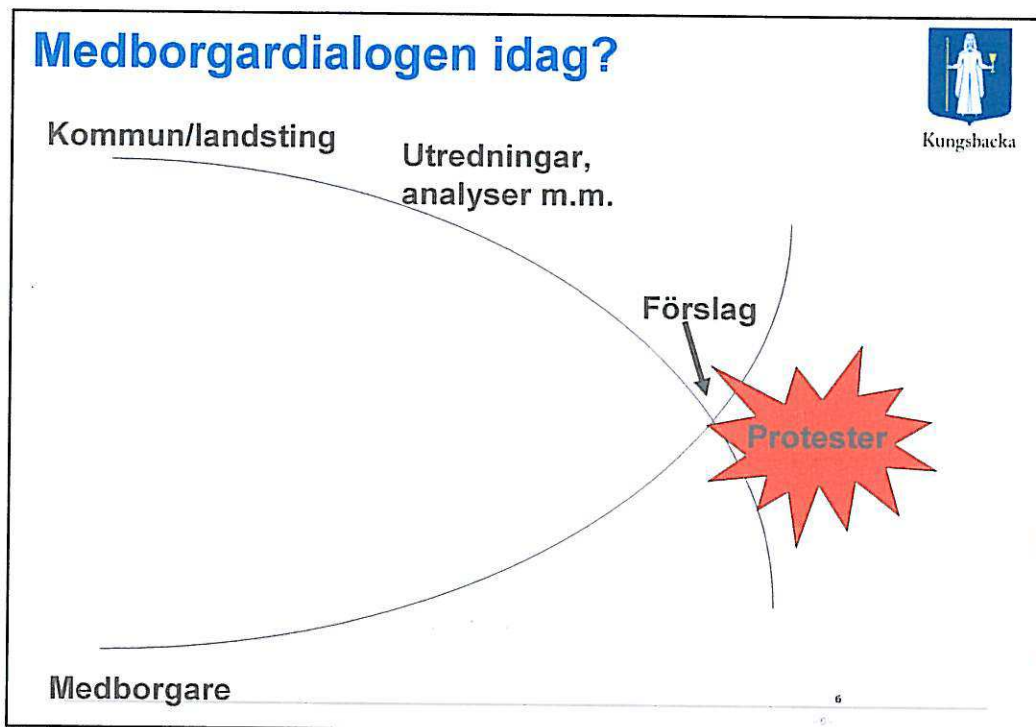
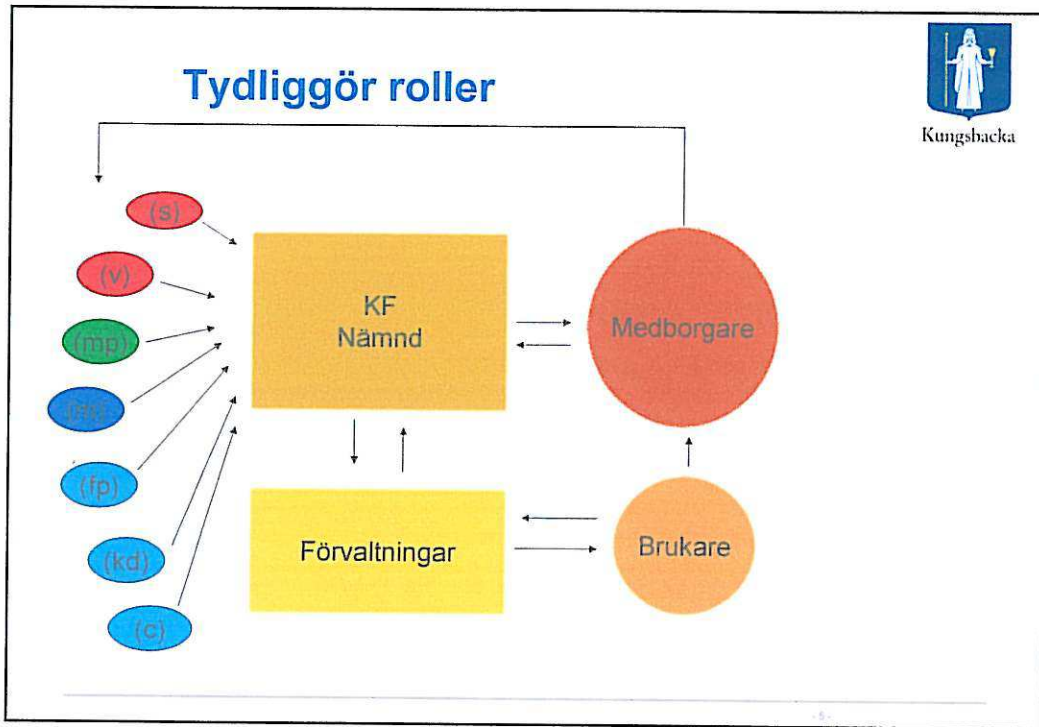
- Syfte** Kungsbacka Kommun kännetecknas sedan länge av ett nära samarbete med sina medborgare. För att ytterligare flytta fram positionerna kommer de förtroendevalda intensifiera dialogen med medborgarna under 2011. Detta i syfte att bland annat skapa ökad transparens och engagemang för de gemensamma frågorna i kommunen och skapa basen för medborgardialog som en naturlig del i demokratiska systemet. Under en period av ett år genomförs ett antal piloter med fokus på handikapp- och pensionärsfrågor för att utvärdera olika scenarier för medborgardialog som på sikt skall kunna permanentas.
- Mål** Arbetet skall leda till utvärderbara processer och konkreta lärdomar som kommer att vägleda fortsatt beslutsfattande om medborgardialog i Kungsbacka kommun. Under 2011 skall 2-4 piloter i medborgardialog genomföras. Arbetet skall bedrivas i projektform med hög aktivitet från förtroendevalda inom Kungsbacka kommun. Närhet, delaktighet och aktiv medborgarmedverkan skall känneteckna samtliga delar av arbetet.

Förslag till genomförande

Kungsbacka

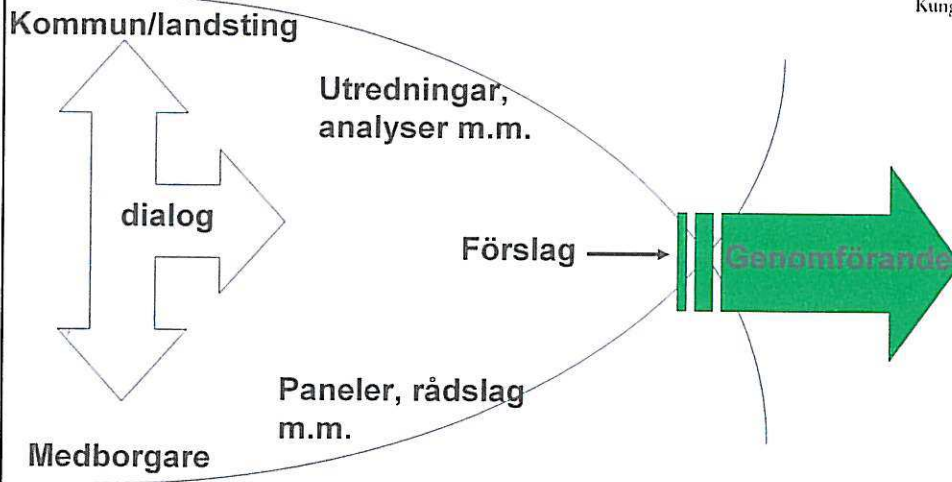
- Tidplan:**
- Diskussion om projektupplägg i PoU oktober
 - Avstämning med Handikappråd och Pensionärsråd November månad
 - Förslag till beslut i PoU December
 - Beslut i KS december
 - Projektstart Januari – pågår hela året
 - Utvärdering
 - Förslag till nytt arbetssätt/organisation första kvartalet 2012

Medborgardialogen imorgon

Kungälv

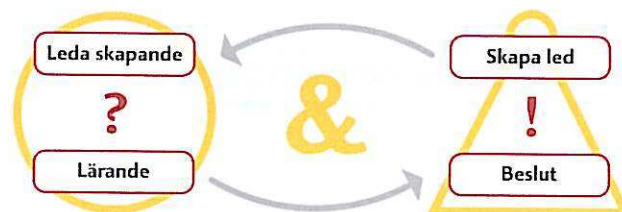
7

Skilj på dialog och beslut

Kungälv

CIRKEL- OCH TRIANGELTID

- Dialog för lärande
- Delaktighet för påverkan
- Respekt för olikhet
- Systematik för förutsägbarhet
- Frågor ger kraft och energi
- Skapa alternativ

- Avkräva beslut
- Fatta beslut
- Välja svar
- Göra vägval och prioritera
- Tydliga roller
- Accept och lojalitet

Cirkel- och triangeltid är framtaget av Preera.

8

Systematisk medborgardialog

Kungsbacka

Medborgardialog – aktiviteter, metoder och resultat

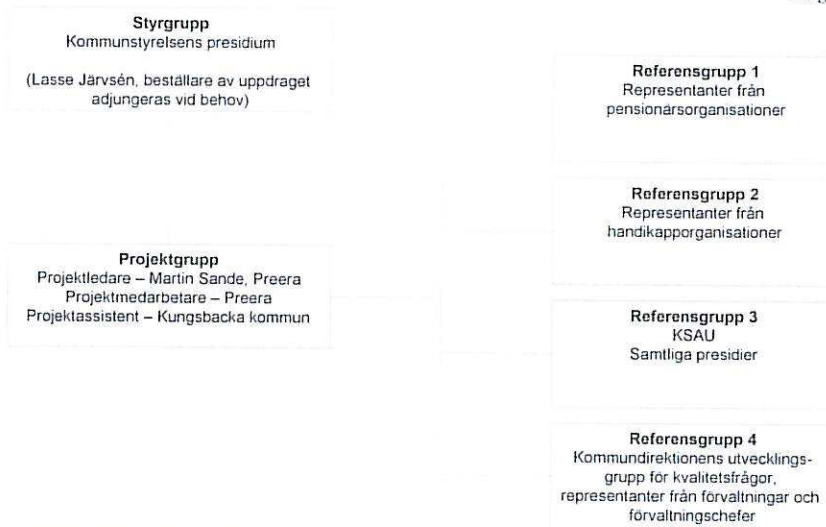

FAS	FÖRSTÅ	SKAPA	FÖRVERKLIGA	LÄRA/REFLEKTERA
AKTIVITETER	<ol style="list-style-type: none"> Etablera gemensam bild om syfte och påverkansfår för piloter för Medborgardialog Utforska och fastställa målgrupper och metoder Utforma process för integration i styrprocesser 	<ol style="list-style-type: none"> Etablera kontakt och medverkan av utsedda målgrupper Design och metodval för 2-4 piloter Bjuda in målgrupper i designarbetet 	<ol style="list-style-type: none"> Genomförande av totalt 2-4 piloter med utsedda målgrupper Återkoppling av resultat till målgrupper och nästa steg i beslutsprocessen 	<ol style="list-style-type: none"> Utvärderingsworkshop med politiskledning och andra nyckelpersoner Utvärdera processen och tillsammans med målgrupper
METODER	<ul style="list-style-type: none"> Workshop & dialoger med politiskledning och nyckelpersoner (kick-off) Styrkartan Delaktighetstrappan Triangel & cirkeltid, RB & B zon 	<ul style="list-style-type: none"> Målgruppsanalys, brukare o medborgare Delaktighetstrappan 5R metoden Kommunikationsplan Triangel & cirkeltid, RB & B zon 	<ul style="list-style-type: none"> Cafédialog, framtidsverkstad, fokusgrupper ... Återkopplingsdialog i workshopformat 	<ul style="list-style-type: none"> Workshop & dialoger med politiskledning och nyckelpersoner Styrkartan
TID	Januari – februari 2011	Februari – april 2011	Maj – oktober 2011	November – december 2011
RESULTAT	<ol style="list-style-type: none"> Gemensam bild av syfte med medborgardialog Klar bild av relevanta metoder och målgrupper 	<ol style="list-style-type: none"> Förståelse och engagemang hos politisk ledning och målgrupper Tydlig design av metoder och påverkansmöjlighet 	<ol style="list-style-type: none"> Insikt i målgruppers behov och inflytande i valda frågor Tydlig bild av nästa steg för deltagande målgrupper 	<ol style="list-style-type: none"> Gemensamma bilder av uppnådda resultat och design av fortsatt process

Förslag projektorganisation

Kungsbacka

Till

Kommunalråden Eva Borg och Ulrika Landergren i Kungsbacka!

Ärende: Synpunkter från SPF Trevnaden Kungsbacka om projektet ökat medborgarinflytande i kommunens verksamhet.

Enbart synpunkter från föreningens styrelse redovisas eftersom vi fick kännedom om planerna 29/11 och Ni ville ha svar före den 6/12.

Styrelsen ser mycket positivt på avsikten med projektet att få ett ökat inflytande från medborgarna i kommunens verksamhet. Intentionen att medborgarnas synpunkter skall bli kända och tagas hänsyn till i nämnder och förvaltningar innan förslag läggs fram är bra. Hur detta skall förverkligas uppfattar vi som projektets huvuduppgift. Det viktiga är att de medborgare som berörs av ett förslag skall ha fått komma till tals innan förslaget läggs fram. Det kan alltså vara helt olika grupper vars medverkan är önskvärd beroende på vad sakfrågan gäller. Redan från början av projektet bör man göra klart vad målen är och hur man kan mäta att målen har uppnåtts och hur uppföljning skall bli i framtiden.

Föreningen ställer gärna upp med representant i referensgrupp för äldrefrågor och även i andra frågor om så anses lämpligt.

Vi tycker det är fel att lägga ned de fungerande råden för pensionärer och handikappade innan man har klart för sig hur man skall arbeta i framtiden.

Förslag: KPR fortsätter ytterligare ett år enligt gällande reglemente men med inskränkningen att endast ta upp frågor som direkt har med äldreomsorgsnämndens område att göra. Övriga ärenden som då och då behandlats i KPR, på försök tas upp i referensgruppen för äldrefrågor t.ex. kollektivtrafik, olika upphandlingsärenden, planarbete, kulturärenden mm.

Kungsbacka den 1 december 2010

För styrelsen i SPF Trevnaden Kungsbacka

Corfitz Grönvall

KPR-ledamot för och styrelseledamot i SPF Trevnaden Kungsbacka.

Sammanträdesdatum
2010-12-08

§ 67

KJ10-00215/00

Projekt Medborgardialog

Beslut – förslag till kommunstyrelse

Kommunstyrelsen beslutar att Kommunala Handikapprådet och Kommunala Pensionärsrådet ersätts med pilotprojekt Medborgardialog enligt bifogad offert. Projektets kostnad 600 tkr exkl moms föreslås finansieras ur kommunstyrelsens anslag för oförutsedda kostnader för 2011.

Sammanfattning

Projektet tar sin utgångspunkt i rapporten: "Om organisation och arbetsordning för Kommunala Handikapp- och Pensionärsråden samt ny syn på medborgarinflytande" av Lars Salkola som redovisade två alternativ för fortsatt arbete; dels att utveckla befintliga råd, dels att utveckla ett bredare arbetssätt som inkluderar fler medborgardialoger.

Kommunstyrelsens förvaltning fick i personal- och organisationsutskottet 2010-03-30 § 20 i uppdrag att arbeta vidare med frågan.

Projektbeskrivning redovisas i bifogat material "Medborgardialog Kungsbacka kommun".

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens förvaltning skrivelse 2010-11-29.

Beslutsexpediering
Kommunstyrelsen.

Justerare

WGB

Expediera/Bestyrkt

Sammanträdesdatum
2010-12-14

§ 269

Projekt Medborgardialog

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Kommunala Handikapprådet och Kommunala Pensionärsrådet ersätts med pilotprojekt Medborgardialog enligt bifogat förslag i skrivelse från kommunstyrelsens förvaltning 2010-11-29.

Projektets kostnad 600 tkr exklusive moms föreslås finansieras ur kommunstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter för 2011.

Förslag till nytt arbetssätt/organisation ska återrapporteras första kvartalet 2012.

Specialuppdraget som ritningsgranskningsgruppen RIGG ansvarar för berörs inte av detta projekt. RIGG hanteras enligt tidigare beslut.

Sammanfattning

Projektet tar sin utgångspunkt i rapporten: "Om organisation och arbetsordning för Kommunala Handikapp- och Pensionärsråden samt ny syn på medborgarinflytande" av Lars Salkola som redovisade två alternativ för fortsatt arbete; dels att utveckla befintliga råd, dels att utveckla ett bredare arbetssätt som inkluderar fler medborgardialoger.

Kommunstyrelsens förvaltning fick i personal- och organisationsutskottet 2010-03-30 § 20 i uppdrag att arbeta vidare med frågan.

Projektbeskrivning redovisas i bifogat material "Medborgardialog Kungsbacka kommun".

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens förvaltning skrivelse 2010-11-29 med förslag till Medborgardialog

Kommunstyrelsens personal- och organisationsutskott 2010-12-08, § 67

Yrkande

Ulrika Landergren (FP) yrkar bifall till personal- och organisationsutskottets med följande ändring och tillägg: ordet offert i första strecksatsen byts ut mot förslag. Följande tillägg görs: Förslag till nytt arbetssätt/organisation ska återrapporteras första kvartalet 2012.

Specialuppdraget som ritningsgranskningsgruppen RIGG ansvarar för berörs inte av detta projekt. RIGG hanteras enligt tidigare beslut.

forts

Justerare

Expedierat/bestyrt

Sammanträdesdatum
2010-12-14

§ 269 forts

Proposition

Ordföranden ställer proposition på personal- och organisationsutskottets med Ulrika Landergrens (FP) ändringsyrkande och finner det bifallet.

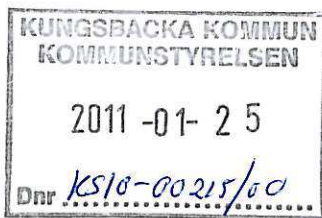
Beslutsexpediering
KHR, PR, POU

Justerare

Expedierat/bestyrkt

Kommunstyrelsen
Kungsbacka kommun
434 81 Kungsbacka

Kungsbacka 2011-01-18

Sammanfattning av verksamheter inom Kommunala Handikapprådet – KHR.

Måndag 2011-01-17 träffade Yvonne Nicklasson, Yvonne Olsson, Eva Örneblad och Kenneth Nilsson, representerande tillgänglighetsgruppen, Per Ödman och Ulrika Landergren från Kommunstyrelsen. Syftet med mötet var att beskriva och informera om verksamheter i tillgänglighetsgruppen och KHR. Vid mötet åtog sig Kenneth Nilsson att sammanfatta mötets innehåll i korta ordalag.

Bakgrund:

Från och med 2011 påbörjas ett nytt projektarbete kring "Medborgardialog" i Kungsbacka kommun. Samtidigt gör KHR ett avbrott i sin verksamhet. Fram till och med 2010 och med start 2003, har undertecknad varit ordförande i KHR. Under denna tid har en del olika verksamheter drivits inom KHR:s ram, varav Tillgänglighetsgruppen är en utav dessa. Vid denna grupps sista möte föreslogs att vi skulle försöka arrangera ett möte med Per Ödman och Ulrika Landergren, med syftet att informera om vad som genomförts och ange hur arbetet går vidare.

VAD är gjort och HUR gå vidare?

1. KHR gör nu ett uppehåll. Processen kring projektet "Medborgardialog" under 2011 får ge underlag för hur kommunen informerar och tar till sig synpunkter från "handikapporganisationerna i framtiden. Kommunstyrelsen ansvarar för "Medborgardialog"
2. "Handikappdagen" genomfördes för 7:e gången 2010. En del synpunkter och förslag har framkommit i samband med den enkla utvärdering, som genomförts i KHR. Samtidigt arrangeras liknande evenemang inom Fritid och Äldreomsorgen, som kanske bör eller skall samordnas? Nämnden för Handikappomsorg får värdera utbyte av detta evenemang vidare.
3. "Policy för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning" är på väg att antas av Kommunfullmäktige. Den ersätter tidigare antaget "Handikappolitiskt program". Samtliga nämnder ansvarar för att utbildning kring policyn genomförs samt att dokumentera vilka insatser som genomförs under kommande verksamhetsår.
4. "Tillgänglighetsguiden" är ett arbete, som utförts av olika gymnasister från Elof Lindälvs gymnasium under de senaste fyra åren. Information kring tillgänglighet i butiker och verksamheter, som ungdomarna samlat in, finns inlagda på "Tillgänglighetsguide" under kommunens hemsida på Internet. De tre ungdomar, som nu har projektarbete, rapporterar in sitt material och har kontakt med informationsstrateg Barbro Ericsson. Fortsatt arbete bör stämmas av och koordineras med vad som görs i GR och Västra Götalandsregionen.
5. Tillgänglighetsgruppen upphör i nuvarande form, med redovisning och information från tjänstemän inom Plan&Bygg, Teknik och Service, om vilka insatser som gjorts inom respektive förvaltning. Gruppen har funnits sedan 2005 som uppföljning av kommunens insatser när det gäller "enkelt avhjälpta hinder". Det nätverk som bildats på tjänstemannanivå och med representanter från handikapporganisationerna, bör dock kunna utvecklas och i nya flexibla former möjligen ersätta RIGG. Ansvar och initiativ att ta del av synpunkter från "handikappörelsens" representanter ligger hos förvaltningarnas tjänstemän.

Kenneth Nilsson
Kenneth Nilsson
F.d. ordförande i KHR

PE
UL

Sammanställning till KHR

Teknik ansvarar för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder på all kommunägd "allmän plats-mark" och inom kommunens väghållningsområde.

1 (2)

Inventering och tillgänglighetsplan

2005 gjordes inventering av tillgängligheten i Kungsbacka centrum och man tog fram en Tillgänglighetsplan. I den anges kommunstandard för olika saker vilka stämde av i RIGG och Tillgänglighetsgruppen. (Tillgänglighetsplan antagen i nämnden för Teknik 2006.)

Datum

2010-11-04

Åtgärdsplan

Därefter gjordes en åtgärdsplan för när de olika inventerade felen skulle åtgärdas. (Åtgärdsplan antagen i nämnden för Teknik 2007.)

Vad har gjorts?

Ändrad kantstenshöjd och ändrad riktningsgivare är åtgärdade på de flesta gångpassager och övergångsställen.

Kontrastmarkering av trappor är färdigt till stora delar (utom i t ex Badhusparken).

Nu pågår förlängning av trappräcken och montering av armstöd på bänkar.

Busshållplatser

2009 gjordes en tillgänglighetsutredning av de mest använda busshållplatserna i Kungsbacka tätort. Ombyggnad av busshållplats är inget enkelt avhjälpn hinder men anses ändå vara så viktigt att det bör göras. Busshållplatserna prioriteras efter antal på- och avstigande och efter hur mycket det är som behöver åtgärdas på dem. En del busshållplatser har rymts inom andra byggprojekt t ex de på Kungsgatan som byggdes om i samband med att vägen byggdes om. Troligen hinner ombyggnad av fyra busshållplatser påbörjas under 2010 (Sjukhuset, Inlag, Kraftvägen och Aranäsgymnasiet).

Vad återstår?

Kontrastmarkering av hinder samt parkering i de fall de har felaktiga mått eller är felplacerade.

Det är endast viktiga gångstråk i centrala Kungsbacka samt busshållplatser som är inventerade. Det som kvarstår för Tekniks del är resten av kommunen på de platser där Teknik ansvarar för marken och de finns framför allt i Kungsbacka stad.

Tankar kring framtiden

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder är inte färdigt vid slutet av 2010. Teknik har en miljon kronor i budgeten även för 2011, men troligen kommer allt inte att vara åtgärdat om ett år heller. Åtminstone inte om man ska utöka inventeringsområdet.

Kunskaperna har ökat men alla är inte fullärda. Hur gör man med nya enkelt avhjälpna hinder som uppstår? Självklart ska de också åtgärdas men vad säger lagen och hur lägger vi upp det systematiska arbetet?

/Anna-Karin Ljungman

Teknik

Rapport angående "Enkelt avhjälpna hinder" i kommunens publika lokaler

Härmed lämnas en slutrapport angående fastighets arbete med Enkelt avhjälpna hinder.

Bakgrund

Enligt Plan och Bygglagen skall människor med olika funktionsnedsättningar, barnfamiljer och äldre kunna besöka våra publika fastigheter och platser i så stor utsträckning som möjligt.

1 (3)

Den nya paragrafen i plan och bygglagen (PBL) om Enkelt avhjälpna hinder trädde i kraft den 1 juli 2001. Boverket tog fram tillämpningsregler; föreskrifter om undanröjande av Enkelt avhjälpna hinder. Dessa trädde i kraft den 1 december 2003.

Mål

Målet för detta projekt är att ta bort de enkla hindren som finns i våra fastigheter.

- Alla skall komma in i lokaler och byggnader dit allmänheten har tillträde, samt kan ta del av det utbud och den service som erbjuds i byggnaden.
- Alla skall kunna använda publika toaletter

Definitioner

Vad är ett enkelt hinder? Enligt Boverket är nedanstående exempel på vad som kan vara ett Enkelt hinder.

- Hinder i form av mindre nivåskillnader (exempelvis en tröskel), tunga/tröga dörrar och felaktigt placerade eller utformade manöverdon.
- Avsaknad av en ramp vid trappa eller entré.
- Dålig belysning (för lite ljus eller bländande ljus).
- Brist på färgkontraster på dörrar, trappor och fönster.
- Felaktig eller dåligt uppskyltning.
- Avsaknad av trappräcke eller fel utformat räcke.
- Utformning och placering av fast inredning (exempelvis receptionsdisk)

Detta uppdrag började 2007 med att kommunens publika lokaler inverterades. Till hjälp togs en mall fram för besiktningarna. Det sammanställdes en grov kostnadsanalys på vad olika saker skulle kosta att åtgärda. Boverkets riktlinjer användes som hjälp vid bedömningar i besiktningsskedet. Efter genomförd besiktning sammanställdes allt material per enhet/fastighet som vi därefter har jobbat efter, med start 2008.

Åtgärderna har gjorts för att uppnå en rimlig nivå överallt i varje fastighet. Det innebär att vi har koncentrerat oss på att skylta upp entréer, receptioner och handikapptoaletter. Vi har även åtgärdat handikappstoaletterna så att de är mer anpassade till gällande krav.

Utvändigt har vi tittat på entrépartier, ramper, trappor mm.

Prioriteringar och avgränsningar

Eftersom varje fastighet är unik, så har vi gjort en bedömning hur publik varje fastighet är. Vi har lagt ner mer resurser på exempelvis simhallen än på en fritidsgård, då den kan anses som mer publik.

De avgränsningar som har gjorts i detta skede är saker som rör ledstråk på gång och cykelstråk trottoarer samt vägvisningar från större vägar och busshållplatser. Detta ligger inte på fastighetsägaren (Förvaltning Fastigheter) utan på Förvaltning Teknik som har ansvar för att det blir åtgärdat.

Vi har även gjort avgränsningen att ett enkelt avhjälpt hinder inte får kosta mer än ca 15-20.000 kr att åtgärda. (LLF i Göteborg har gjort samma avgränsning)

Boverket anger att åtgärden skall vara rimlig i förhållande till användandet. Därför har exempelvis ishallen automatiska dörröppnare men inte fritidsgårdar.

Vi har även tagit hänsyn till hur det ser ut i lokalen för att avgöra om det skall betraktas som ett Enkelt hinder. Exempelvis så kan man på vissa platser komplettera med en ramp vid en trappa, medan på vissa ställen kan denna åtgärd innebära att det blir för trångt.

Sammanfattning

Vi har nu nått vårt mål med åtgärderna för enkelt avhjälpta hinder i de publika delarna av kommunens fastigheter. Det finns saker som inte är gjorda som man kan utläsa i de ekonomiska sammanställningarna. Detta kan bero på att vi inte anser att det är ett enkelt avhjälp hinder eller så ligger det innanför de publika delarna av fastigheten. När inverteringarna gjordes tog vi med saker som i efterhand inte kan anses som enkelt avhjälpt hinder.

När vi bygger nytt så anpassar vi fastigheterna med hänsyn till de krav på tillgänglighet som finns i och runt fastigheten.

Det utreds hur kommunen skall göra med det befintliga fastighetsbeståndet med hänsyn till tillgänglighet som inte är enkelt avhjälpta hinder. Ett nytt projekt som man kallar exempelvis funktionsanpassning av fastigheter kan påbörjas för att försöka komma till rätta ned de hinder som finns i det befintliga fastighetsbeståndet.

Kulturhuset Fyren har haft en egen handlingsplan som vi har arbetat efter. Det började med att en utomstående konsult besiktigade huset 2005/2006 och gjorde en handlingsplan på 4 år. Vi följer denna strikt och åtgärdar efter denna plan. Även här är vi klara med de åtgärder som konsulten hade i sin rapport.

Formulera krav i programhandlingar

Det jag har arbetat med gällande nybyggnation + ombyggnationer i våra kommunala lokaler är att **utgå från Bygg ikapp Handikapp** och formulerat kraven i våra programhandlingar där man sedan följer upp detta under projekteringsskedet och byggskedet för att nå så långt som möjligt.

1. God angöring till lokal
2. God orienterbarhet till huvudentré och i hela byggnaden för att göra lokalerna tydliga.
3. Bra skyltat ute och inne med taktill skyltar tillväsentliga lokaler och pictogram till alla wc och hwc
4. Ledstråk in till exp/ reception.
5. Låg+ hög reception även gällande i nya bibliotekslokaler i våra skolor.
6. Kontrastmarkering minst 0,40 vid alla dörrar/ karmar av väsentlig funktion (ej frd, städ), bakom alla wc och handfat. Kontrastmarkeringar vid alla trappor och förlängda handledare.
7. Bra färgsättning av lokalerna för att ge en tydlighet.
8. Bra ljudmiljö i hela byggnaden genom bra utformning, bra absorbenter, rätt möbler etc. hörslinga i föreläsningssalar, samlingssalar.
9. God belysning, bländfri.
10. Fria ytor vid dörrar och vid möbleringar för rullstolar.
11. Hissar, ramper och lyftplattor vid behov.
12. Bra och rätt utrustning i wc och hwc. Handikappstoalletter vid alla avdelningar så att det är nära och minst i ett av omklädningsrummen
13. Bra material och god inomhusmiljö som inte är allergiframkallande. Se över materialval och ventilation.
14. Bra utomhusmiljö med tillgänglighet på våra lekplatser för alla barn.
15. Undvika allergiframkallande växter.
16. Handikappsplatser nära huvudentreen.
17. Larmanordningar utformas både med ljud och blixtljus.

Förvaltningen för Service

Svante Stignor
Fastighetsförvaltare

Yvonne Ohlson
Projektledare

Tillgänglighetsgruppen

– Summering av Plan & Byggs arbete med ”Enkelt avhjälpna hinder”

Bakgrund

Efter inledande diskussioner i Kommunala Handikapprådet, KHR beslöts 2005-04-25 att tillsätta en arbetsgrupp kring tillgänglighet för funktionshindrade. Bakgrunden till arbetet var lagen om enkelt avhjälpna hinder (PBL kap 17 § 21) från 2001. Gruppen har bestått av representanter från förvaltningarna för Service, Teknik och Plan & Bygg. Den har träffats 4-6 gånger per verksamhetsår för att redovisa sitt arbete och utbyta erfarenheter. Handlingsplan för arbetet togs fram 2006-11-08

Plan & Byggs ansvar

I arbetet med avhjälpande av enkel avhjälpna hinder ansvarar Plan & Byggs för myndighetsutövning och information till privata fastighetsägare med publika lokaler. En publik lokal kan exempelvis vara myndigheter, sjukhus, vårdcentraler, läkarmottagningar, teatrar, biografier, samlingslokaler, busstationer, affärslokaler, apotek, kiosker, restauranger (inte bostäder och renodlade arbetsplatser).

Byggnadsnämnden ansvarar för påföljd och ingripande om åtgärder enligt lagen inte genomförs. Det kan handla om föreläggande kopplat till vite alternativt att åtgärden utförs av byggnadsnämnden på ägarens bekostnad. En viktig aspekt i Kungsbacka innerstad är att uppmärksamma varsamhetskravet vid kulturhistoriskt intressanta byggnader. Dessa får inte förvanskas.

Vad har gjorts?

Privata fastighetsägare med publika lokaler har kontinuerligt informerats individuellt vid kontakt med förvaltningen. Broschyren om enkelt avhjälpna hinder från Boverket har delats ut. En checklista för egen inventering av åtgärdsbehov har också delats ut (Boverkets inventeringsmall).

Stora fastighetsägare har bjudits in till separat information.

”Passa på”-åtgärder

När fastighetsägare kommit in med bygglovansökan har förvaltningen ställt krav på tillgänglighet av publika lokaler i enlighet med lagstiftningen för enkelt avhjälpna hinder.

En tillgänglighetsguide har tagits fram för innerstaden i samarbete med tillgänglighetsgruppen. Gymnasieelever har besiktigat butikslokaler och lagt ut informationen på Kungsbackas hemsida.

Framtagande av skrift

Under 2010 tog förvaltningen fram en lokalt anpassad informations-och inspirationsskrift med hjälp av en tillgänglighetskonsult.

Nu är det dags! Tillsammans gör vi Kungsbacka tillgängligt.

Den har distribuerats till alla privata fastighetsägare som är innehavare av publika lokaler. I samband med utskicket hölls presskonferens och skriften uppmärksammades i olika media.

Informationsmöte till fastighetsägare

Alla fastighetsägare med publika lokaler inbjöds till informationsträff i Facklan 21 oktober 2010. Vid ett relativt välbesökt möte informerade tillgänglighetsarkitekt Eva Helgesson och representanter från förvaltningen om lagstiftningen samt gav råd och tips om hur det går att göra kommunens publika lokaler tillgängliga.

Stina Wikström och Eva Örneblad ansvarar för arbetet med tillgänglighetsfrågor inom förvaltningen. Stina arbetar med tillsyn och kontroll, Eva arbetar med gestaltungsfrågorna i samband med tillgänglighetsfrågor.

Till stöd vid bedömningar används Boverkets bok: Enklare utan hinder (2005) samt Boverkets inventeringsmall.

Tankar kring framtiden?

Idag vet vi inte fullt ut vad som kan definieras som ett enkelt avhjälpst hinder enligt lagstiftningen.

Först när anmälningar inkommer till olika kommuner om att åtgärder enligt lagstiftningen inte genomförts utvecklas efter hand en rättspraxis. Den kommer att bli vägledande i våra bedömningar.

Förvaltningen kommer i första hand informera och ställa krav på åtgärder enligt lagstiftningen i samband med att fastighetsägare söker bygglov för åtgärder i publika lokaler, så kallade "passa på åtgärder"

Nya publika lokaler etableras efter hand. Längre fram kan det bli aktuellt att bjuda in till en ny informationsträff. Kanske med information om tillgänglighet i vidare bemärkelse. Då kan man överväga att förutom fastighetsägarna (som bär ansvaret för lagens genomförande) även bjuda in näringsidkare. De påverkar tillgängligheten indirekt genom sina krav på ökad tillgänglighet. Dessutom spelar butikernas inredning stor roll för hur tillgängliga lokalerna är.

Eva Örneblad
Plan& Bygg

Sammanträdesdatum
2010-12-08

§ 67

KJ10-00215/00

Projekt Medborgardialog

Beslut – förslag till kommunstyrelse

Kommunstyrelsen beslutar att Kommunala Handikapprådet och Kommunala Pensionärsrådet ersätts med pilotprojekt Medborgardialog enligt bifogad offert. Projektets kostnad 600 tkr exkl moms föreslås finansieras ur kommunstyrelsens anslag för oförutsedda kostnader för 2011.

Sammanfattning

Projektet tar sin utgångspunkt i rapporten: "Om organisation och arbetsordning för Kommunala Handikapp- och Pensionärsråden samt ny syn på medborgarinflytande" av Lars Salkola som redovisade två alternativ för fortsatt arbete; dels att utveckla befintliga råd, dels att utveckla ett bredare arbetssätt som inkluderar fler medborgardialoger.

Kommunstyrelsens förvaltning fick i personal- och organisationsutskottet 2010-03-30 § 20 i uppdrag att arbeta vidare med frågan.

Projektbeskrivning redovisas i bifogat material "Medborgardialog Kungsbacka kommun".

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens förvaltning skrivelse 2010-11-29.

Beslutsexpediering
Kommunstyrelsen.

Sammanträdesdatum
2010-12-14

§ 269

Projekt Medborgardialog

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar att Kommunala Handikapprådet och Kommunala Pensionärsrådet ersätts med pilotprojekt Medborgardialog enligt bifogat förslag i skrivelse från kommunstyrelsens förvaltning 2010-11-29.

Projektets kostnad 600 tkr exklusive moms föreslås finansieras ur kommunstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter för 2011.

Förslag till nytt arbetssätt/organisation ska återrapporteras första kvartalet 2012.

Specialuppdraget som ritningsgranskningsgruppen RIGG ansvarar för berörs inte av detta projekt. RIGG hanteras enligt tidigare beslut.

Sammanfattning

Projektet tar sin utgångspunkt i rapporten: "Om organisation och arbetsordning för Kommunala Handikapp- och Pensionärsråden samt ny syn på medborgarinflytande" av Lars Salkola som redovisade två alternativ för fortsatt arbete; dels att utveckla befintliga råd, dels att utveckla ett bredare arbetssätt som inkluderar fler medborgardialoger.

Kommunstyrelsens förvaltning fick i personal- och organisationsutskottet 2010-03-30 § 20 i uppdrag att arbeta vidare med frågan.

Projektbeskrivning redovisas i bifogat material "Medborgardialog Kungsbacka kommun".

Beslutsunderlag

Kommunstyrelsens förvaltning skrivelse 2010-11-29 med förslag till Medborgardialog

Kommunstyrelsens personal- och organisationsutskott 2010-12-08, § 67

Yrkande

Ulrika Landergren (FP) yrkar bifall till personal- och organisationsutskottets med följande ändring och tillägg: ordet offert i första strecksatsen byts ut mot förslag. Följande tillägg görs: Förslag till nytt arbetssätt/organisation ska återrapporteras första kvartalet 2012.

Specialuppdraget som ritningsgranskningsgruppen RIGG ansvarar för berörs inte av detta projekt. RIGG hanteras enligt tidigare beslut.

forts

Justerare

Expedierat/bestyrt

Sammanträdesdatum
2010-12-14

§ 269 forts

Proposition

Ordföranden ställer proposition på personal- och organisationsutskottets med Ulrika Landergrens (FP) ändringsyrkande och finner det bifallet.

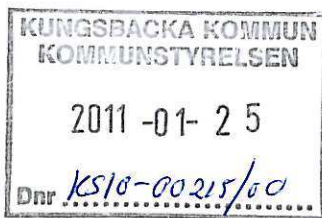
Beslutsexpediering
KHR, PR, POU

Justerare

Expedierat/bestyrkt

Kommunstyrelsen
Kungsbacka kommun
434 81 Kungsbacka

Kungsbacka 2011-01-18

Sammanfattning av verksamheter inom Kommunala Handikapprådet – KHR.

Måndag 2011-01-17 träffade Yvonne Nicklasson, Yvonne Olsson, Eva Örneblad och Kenneth Nilsson, representerande tillgänglighetsgruppen, Per Ödman och Ulrika Landergren från Kommunstyrelsen. Syftet med mötet var att beskriva och informera om verksamheter i tillgänglighetsgruppen och KHR. Vid mötet åtog sig Kenneth Nilsson att sammanfatta mötets innehåll i korta ordalag.

Bakgrund:

Från och med 2011 påbörjas ett nytt projektarbete kring "Medborgardialog" i Kungsbacka kommun. Samtidigt gör KHR ett avbrott i sin verksamhet. Fram till och med 2010 och med start 2003, har undertecknad varit ordförande i KHR. Under denna tid har en del olika verksamheter drivits inom KHR:s ram, varav Tillgänglighetsgruppen är en utav dessa. Vid denna grupps sista möte föreslogs att vi skulle försöka arrangera ett möte med Per Ödman och Ulrika Landergren, med syftet att informera om vad som genomförts och ange hur arbetet går vidare.

VAD är gjort och HUR gå vidare?

1. KHR gör nu ett uppehåll. Processen kring projektet "Medborgardialog" under 2011 får ge underlag för hur kommunen informerar och tar till sig synpunkter från "handikapporganisationerna i framtiden. Kommunstyrelsen ansvarar för "Medborgardialog"
2. "Handikappdagen" genomfördes för 7:e gången 2010. En del synpunkter och förslag har framkommit i samband med den enkla utvärdering, som genomförts i KHR. Samtidigt arrangeras liknande evenemang inom Fritid och Äldreomsorgen, som kanske bör eller skall samordnas? Nämnden för Handikappomsorg får värdera utbyte av detta evenemang vidare.
3. "Policy för att förbättra tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning" är på väg att antas av Kommunfullmäktige. Den ersätter tidigare antaget "Handikappolitiskt program". Samtliga nämnder ansvarar för att utbildning kring policyn genomförs samt att dokumentera vilka insatser som genomförs under kommande verksamhetsår.
4. "Tillgänglighetsguiden" är ett arbete, som utförts av olika gymnasister från Elof Lindälvs gymnasium under de senaste fyra åren. Information kring tillgänglighet i butiker och verksamheter, som ungdomarna samlat in, finns inlagda på "Tillgänglighetsguide" under kommunens hemsida på Internet. De tre ungdomar, som nu har projektarbete, rapporterar in sitt material och har kontakt med informationsstrateg Barbro Ericsson. Fortsatt arbete bör stämmas av och koordineras med vad som görs i GR och Västra Götalandsregionen.
5. Tillgänglighetsgruppen upphör i nuvarande form, med redovisning och information från tjänstemän inom Plan&Bygg, Teknik och Service, om vilka insatser som gjorts inom respektive förvaltning. Gruppen har funnits sedan 2005 som uppföljning av kommunens insatser när det gäller "enkelt avhjälpta hinder". Det nätverk som bildats på tjänstemannanivå och med representanter från handikapporganisationerna, bör dock kunna utvecklas och i nya flexibla former möjligen ersätta RIGG. Ansvar och initiativ att ta del av synpunkter från "handikappörelsens" representanter ligger hos förvaltningarnas tjänstemän.

Kenneth Nilsson
Kenneth Nilsson
F.d. ordförande i KHR

PE
UL

Sammanställning till KHR

Teknik ansvarar för att åtgärda enkelt avhjälpna hinder på all kommunägd "allmän plats-mark" och inom kommunens väghållningsområde.

1 (2)

Inventering och tillgänglighetsplan

2005 gjordes inventering av tillgängligheten i Kungsbacka centrum och man tog fram en Tillgänglighetsplan. I den anges kommunstandard för olika saker vilka stämde av i RIGG och Tillgänglighetsgruppen. (Tillgänglighetsplan antagen i nämnden för Teknik 2006.)

Datum

2010-11-04

Åtgärdsplan

Därefter gjordes en åtgärdsplan för när de olika inventerade felen skulle åtgärdas. (Åtgärdsplan antagen i nämnden för Teknik 2007.)

Vad har gjorts?

Ändrad kantstenshöjd och ändrad riktningsgivare är åtgärdade på de flesta gångpassager och övergångsställen.

Kontrastmarkering av trappor är färdigt till stora delar (utom i t ex Badhusparken).

Nu pågår förlängning av trappräcken och montering av armstöd på bänkar.

Busshållplatser

2009 gjordes en tillgänglighetsutredning av de mest använda busshållplatserna i Kungsbacka tätort. Ombyggnad av busshållplats är inget enkelt avhjälpn hinder men anses ändå vara så viktigt att det bör göras. Busshållplatserna prioriteras efter antal på- och avstigande och efter hur mycket det är som behöver åtgärdas på dem. En del busshållplatser har rymts inom andra byggprojekt t ex de på Kungsgatan som byggdes om i samband med att vägen byggdes om. Troligen hinner ombyggnad av fyra busshållplatser påbörjas under 2010 (Sjukhuset, Inlag, Kraftvägen och Aranäsgymnasiet).

Vad återstår?

Kontrastmarkering av hinder samt parkering i de fall de har felaktiga mått eller är felplacerade.

Det är endast viktiga gångstråk i centrala Kungsbacka samt busshållplatser som är inventerade. Det som kvarstår för Tekniks del är resten av kommunen på de platser där Teknik ansvarar för marken och de finns framför allt i Kungsbacka stad.

Tankar kring framtiden

Arbetet med enkelt avhjälpna hinder är inte färdigt vid slutet av 2010. Teknik har en miljon kronor i budgeten även för 2011, men troligen kommer allt inte att vara åtgärdat om ett år heller. Åtminstone inte om man ska utöka inventeringsområdet.

Kunskaperna har ökat men alla är inte fullärda. Hur gör man med nya enkelt avhjälpna hinder som uppstår? Självklart ska de också åtgärdas men vad säger lagen och hur lägger vi upp det systematiska arbetet?

/Anna-Karin Ljungman

Teknik

Rapport angående "Enkelt avhjälpna hinder" i kommunens publika lokaler

Härmed lämnas en slutrapport angående fastighets arbete med Enkelt avhjälpna hinder.

Bakgrund

Enligt Plan och Bygglagen skall människor med olika funktionsnedsättningar, barnfamiljer och äldre kunna besöka våra publika fastigheter och platser i så stor utsträckning som möjligt.

1 (3)

Den nya paragrafen i plan och bygglagen (PBL) om Enkelt avhjälpna hinder trädde i kraft den 1 juli 2001. Boverket tog fram tillämpningsregler; föreskrifter om undanröjande av Enkelt avhjälpna hinder. Dessa trädde i kraft den 1 december 2003.

Mål

Målet för detta projekt är att ta bort de enkla hindren som finns i våra fastigheter.

- Alla skall komma in i lokaler och byggnader dit allmänheten har tillträde, samt kan ta del av det utbud och den service som erbjuds i byggnaden.
- Alla skall kunna använda publika toaletter

Definitioner

Vad är ett enkelt hinder? Enligt Boverket är nedanstående exempel på vad som kan vara ett Enkelt hinder.

- Hinder i form av mindre nivåskillnader (exempelvis en tröskel), tunga/tröga dörrar och felaktigt placerade eller utformade manöverdon.
- Avsaknad av en ramp vid trappa eller entré.
- Dålig belysning (för lite ljus eller bländande ljus).
- Brist på färgkontraster på dörrar, trappor och fönster.
- Felaktig eller dåligt uppskyltning.
- Avsaknad av trappräcke eller fel utformat räcke.
- Utformning och placering av fast inredning (exempelvis receptionsdisk)

Detta uppdrag började 2007 med att kommunens publika lokaler inverterades. Till hjälp togs en mall fram för besiktningarna. Det sammanställdes en grov kostnadsanalys på vad olika saker skulle kosta att åtgärda. Boverkets riktlinjer användes som hjälp vid bedömningar i besiktningsskedet. Efter genomförd besiktning sammanställdes allt material per enhet/fastighet som vi därefter har jobbat efter, med start 2008.

Åtgärderna har gjorts för att uppnå en rimlig nivå överallt i varje fastighet. Det innebär att vi har koncentrerat oss på att skylta upp entréer, receptioner och handikapptoaletter. Vi har även åtgärdat handikappstoaletterna så att de är mer anpassade till gällande krav.

Utvändigt har vi tittat på entrépartier, ramper, trappor mm.

Prioriteringar och avgränsningar

Eftersom varje fastighet är unik, så har vi gjort en bedömning hur publik varje fastighet är. Vi har lagt ner mer resurser på exempelvis simhallen än på en fritidsgård, då den kan anses som mer publik.

De avgränsningar som har gjorts i detta skede är saker som rör ledstråk på gång och cykelstråk trottoarer samt vägvisningar från större vägar och busshållplatser. Detta ligger inte på fastighetsägaren (Förvaltning Fastigheter) utan på Förvaltning Teknik som har ansvar för att det blir åtgärdat.

Vi har även gjort avgränsningen att ett enkelt avhjälpt hinder inte får kosta mer än ca 15-20.000 kr att åtgärda. (LLF i Göteborg har gjort samma avgränsning)

Boverket anger att åtgärden skall vara rimlig i förhållande till användandet. Därför har exempelvis ishallen automatiska dörröppnare men inte fritidsgårdar.

Vi har även tagit hänsyn till hur det ser ut i lokalen för att avgöra om det skall betraktas som ett Enkelt hinder. Exempelvis så kan man på vissa platser komplettera med en ramp vid en trappa, medan på vissa ställen kan denna åtgärd innebära att det blir för trångt.

Sammanfattning

Vi har nu nått vårt mål med åtgärderna för enkelt avhjälpta hinder i de publika delarna av kommunens fastigheter. Det finns saker som inte är gjorda som man kan utläsa i de ekonomiska sammanställningarna. Detta kan bero på att vi inte anser att det är ett enkelt avhjälpt hinder eller så ligger det innanför de publika delarna av fastigheten. När inverteringarna gjordes tog vi med saker som i efterhand inte kan anses som enkelt avhjälpt hinder.

När vi bygger nytt så anpassar vi fastigheterna med hänsyn till de krav på tillgänglighet som finns i och runt fastigheten.

Det utreds hur kommunen skall göra med det befintliga fastighetsbeståndet med hänsyn till tillgänglighet som inte är enkelt avhjälpta hinder. Ett nytt projekt som man kallar exempelvis funktionsanpassning av fastigheter kan påbörjas för att försöka komma till rätta ned de hinder som finns i det befintliga fastighetsbeståndet.

Kulturhuset Fyren har haft en egen handlingsplan som vi har arbetat efter. Det började med att en utomstående konsult besiktigade huset 2005/2006 och gjorde en handlingsplan på 4 år. Vi följer denna strikt och åtgärdar efter denna plan. Även här är vi klara med de åtgärder som konsulten hade i sin rapport.

Formulera krav i programhandlingar

Det jag har arbetat med gällande nybyggnation + ombyggnationer i våra kommunala lokaler är att **utgå från Bygg ikapp Handikapp** och formulerat kraven i våra programhandlingar där man sedan följer upp detta under projekteringsskedet och byggskedet för att nå så långt som möjligt.

1. God angöring till lokal
2. God orienterbarhet till huvudentré och i hela byggnaden för att göra lokalerna tydliga.
3. Bra skyltat ute och inne med taktill skyltar tillväsentliga lokaler och pictogram till alla wc och hwc
4. Ledstråk in till exp/ reception.
5. Låg+ hög reception även gällande i nya bibliotekslokaler i våra skolor.
6. Kontrastmarkering minst 0,40 vid alla dörrar/ karmar av väsentlig funktion (ej frd, städ), bakom alla wc och handfat. Kontrastmarkeringar vid alla trappor och förlängda handledare.
7. Bra färgsättning av lokalerna för att ge en tydlighet.
8. Bra ljudmiljö i hela byggnaden genom bra utformning, bra absorbenter, rätt möbler etc. hörslinga i föreläsningssalar, samlingssalar.
9. God belysning, bländfri.
10. Fria ytor vid dörrar och vid möbleringar för rullstolar.
11. Hissar, ramper och lyftplattor vid behov.
12. Bra och rätt utrustning i wc och hwc. Handikappstoalletter vid alla avdelningar så att det är nära och minst i ett av omklädningsrummen
13. Bra material och god inomhusmiljö som inte är allergiframkallande. Se över materialval och ventilation.
14. Bra utomhusmiljö med tillgänglighet på våra lekplatser för alla barn.
15. Undvika allergiframkallande växter.
16. Handikappsplatser nära huvudentreen.
17. Larmanordningar utformas både med ljud och blixtljus.

Förvaltningen för Service

Svante Stignor
Fastighetsförvaltare

Yvonne Ohlson
Projektledare

Tillgänglighetsgruppen

– Summering av Plan & Byggs arbete med ”Enkelt avhjälpna hinder”

Bakgrund

Efter inledande diskussioner i Kommunala Handikapprådet, KHR beslöts 2005-04-25 att tillsätta en arbetsgrupp kring tillgänglighet för funktionshindrade. Bakgrunden till arbetet var lagen om enkelt avhjälpna hinder (PBL kap 17 § 21) från 2001. Gruppen har bestått av representanter från förvaltningarna för Service, Teknik och Plan & Bygg. Den har träffats 4-6 gånger per verksamhetsår för att redovisa sitt arbete och utbyta erfarenheter. Handlingsplan för arbetet togs fram 2006-11-08

Plan & Byggs ansvar

I arbetet med avhjälpande av enkel avhjälpna hinder ansvarar Plan & Byggs för myndighetsutövning och information till privata fastighetsägare med publika lokaler. En publik lokal kan exempelvis vara myndigheter, sjukhus, vårdcentraler, läkarmottagningar, teatrar, biografier, samlingslokaler, busstationer, affärslokaler, apotek, kiosker, restauranger (inte bostäder och renodlade arbetsplatser).

Byggnadsnämnden ansvarar för påföljd och ingripande om åtgärder enligt lagen inte genomförs. Det kan handla om föreläggande kopplat till vite alternativt att åtgärden utförs av byggnadsnämnden på ägarens bekostnad. En viktig aspekt i Kungsbacka innerstad är att uppmärksamma varsamhetskravet vid kulturhistoriskt intressanta byggnader. Dessa får inte förvanskas.

Vad har gjorts?

Privata fastighetsägare med publika lokaler har kontinuerligt informerats individuellt vid kontakt med förvaltningen. Broschyren om enkelt avhjälpna hinder från Boverket har delats ut. En checklista för egen inventering av åtgärdsbehov har också delats ut (Boverkets inventeringsmall).

Stora fastighetsägare har bjudits in till separat information.

”Passa på”-åtgärder

När fastighetsägare kommit in med bygglovansökan har förvaltningen ställt krav på tillgänglighet av publika lokaler i enlighet med lagstiftningen för enkelt avhjälpna hinder.

En tillgänglighetsguide har tagits fram för innerstaden i samarbete med tillgänglighetsgruppen. Gymnasieelever har besiktigat butikslokaler och lagt ut informationen på Kungsbackas hemsida.

Framtagande av skrift

Under 2010 tog förvaltningen fram en lokalt anpassad informations-och inspirationsskrift med hjälp av en tillgänglighetskonsult.

Nu är det dags! Tillsammans gör vi Kungsbacka tillgängligt.

Den har distribuerats till alla privata fastighetsägare som är innehavare av publika lokaler. I samband med utskicket hölls presskonferens och skriften uppmärksammades i olika media.

Informationsmöte till fastighetsägare

Alla fastighetsägare med publika lokaler inbjöds till informationsträff i Facklan 21 oktober 2010. Vid ett relativt välbesökt möte informerade tillgänglighetsarkitekt Eva Helgesson och representanter från förvaltningen om lagstiftningen samt gav råd och tips om hur det går att göra kommunens publika lokaler tillgängliga.

Stina Wikström och Eva Örneblad ansvarar för arbetet med tillgänglighetsfrågor inom förvaltningen. Stina arbetar med tillsyn och kontroll, Eva arbetar med gestaltungsfrågorna i samband med tillgänglighetsfrågor.

Till stöd vid bedömningar används Boverkets bok: Enklare utan hinder (2005) samt Boverkets inventeringsmall.

Tankar kring framtiden?

Idag vet vi inte fullt ut vad som kan definieras som ett enkelt avhjälpst hinder enligt lagstiftningen.

Först när anmälningar inkommer till olika kommuner om att åtgärder enligt lagstiftningen inte genomförts utvecklas efter hand en rättspraxis. Den kommer att bli vägledande i våra bedömningar.

Förvaltningen kommer i första hand informera och ställa krav på åtgärder enligt lagstiftningen i samband med att fastighetsägare söker bygglov för åtgärder i publika lokaler, så kallade "passa på åtgärder"

Nya publika lokaler etableras efter hand. Längre fram kan det bli aktuellt att bjuda in till en ny informationsträff. Kanske med information om tillgänglighet i vidare bemärkelse. Då kan man överväga att förutom fastighetsägarna (som bär ansvaret för lagens genomförande) även bjuda in näringsidkare. De påverkar tillgängligheten indirekt genom sina krav på ökad tillgänglighet. Dessutom spelar butikernas inredning stor roll för hur tillgängliga lokalerna är.

Eva Örneblad
Plan& Bygg

Sammanträdesdatum
2012-05-24

§ 71

FS12-00100/74

Värdet av en "Handikappdag"

Beslut

Nämnden för Funktionsstöd tar inte över ansvaret för att arrangera en "Handikappdag" samt skickar det till kommunstyrelsen för information

Sammanfattning

Förvaltningschef Eva Apelvi redogör för ärendet.

Före detta ordföranden i kommunala Handikapprådet, KHR, har i en sammanfattning av verksamheter inom KHR skrivit till kommunstyrelsen för att informera vad man inom KHR har gjort samt hur man föreslår att gå vidare då rådet nu gör ett uppehåll under pågående projekt med medborgardialog.

En av punkterna rör "Handikappdagen" som genomfördes för sjunde gången 2010. Kenneth Nilsson, före detta ordförande i kommunala Handikapprådet, KHR, föreslår att nämnden får värdera utbytet av detta evenemang.

Frågan diskuterades på förvaltningens ledningsgrupp och vi fann att evenemanget är otidsenligt utifrån våra nuvarande och framtida brukares behov. Vi kan i dag inte finna ett relevant syfte med en "Handikappdag" varför det inte skulle vara aktuellt att samordna denna dag med förvaltningarna för Äldreomsorg och Fritid.

Inte heller utifrån möjligheten till information kan vi se att värdet står i relation till den arbetsinsats ett sådant koncept som "Handikappdagen" innebär.

"Handikappdagen" har arrangerats av KHR och haft utställare från flera förvaltningar, andra huvudmän och privata företag. Förvaltningen för Funktionsstöd har varit en av utställarna, inte anordnare. Att arrangören representerats av hela kommunen är en viktig signal utifrån ansvaret för alla förvaltningar att ge förutsättningar för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara delaktiga i hela samhället.

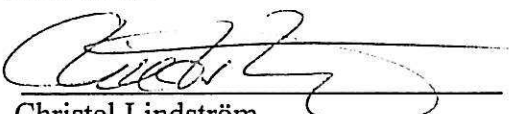
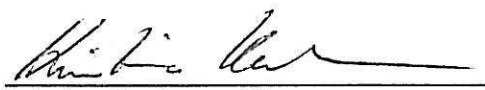
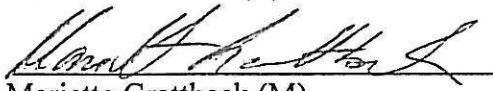
Sedan några år tillbaka arrangeras en regionövergripande konferens i Göteborg, "Mötesplats funktionshinder", där alla aktuella frågor tas upp i olika seminarier och utställare finns på plats. Vi föreslår en informationssatsning för deltagande vid denna stora satsning, samt att vår målgrupp även informeras om möjligheten att delta vid denna typ av arrangemang som anordnas av förvaltningarna för Äldreomsorg och Fritid.

Justerare

Expedierat/bestyrt

Sammanträdesdatum
2012-05-24

Plats och tid	Förvaltningen för Funktionsstöd, Stora Borgmästarrummet, Borgmästaregatan 5A, Kungsbacka	Klockan 15-18.15 Ajournering 16.55-17.15
Beslutande	<p>Ledamöter</p> <p>Kristina Karlsson (C), ordförande Kent Stenhammar (S), vice ordförande Bo Dahlström (M), §§ 66-76 samt del av § 77 Heidi Sjöstedt (M) Mats Lian (M) Mariette Grattbeck (M) Kenneth Nilsson (FP) Harri Lötjönen (MP)</p>	<p>Tjänstgörande ersättare</p> <p>Gunilla Apler (M) tjänstgör för Gunilla Hasewinkel (M) Margareta Wallgren (M) tjänstgör för Bo Dahlström (M), § 78-79</p>
Övriga närvarande	<p>Ersättare</p> <p>Margareta Wallgren (M), §§ 66-77 Susan Ritheim Olsson (C) Ingela Hofmann (KD) Allan Frödin (S) Lars-Erik Bergström (S) Karin Westin (KB)</p>	<p>Tjänstemän</p> <p>Eva Apelvi, förvaltningschef Diana Brovall, verksamhetschef Bo Rundberg, verksamhetschef Stefan Peterson, verksamhetschef Anita Zetterman, verksamhetschef Anneli Georgsson, kurator, § 67 Jonas Gustafsson, ekonom, §§ 68-69 Therese Lindén, socialt ansvarig samordnare, § 70 Christel Lindström, sekreterare</p>
	Personalföreträdare	Övriga
Protokolljusterare	Mariette Grattbeck (M)	
Plats, datum och tid	Förvaltningen för Funktionsstöd, Borgmästaregatan 5A, Kungsbacka, 2012-05-24	
Underskrifter	<p>Sekreterare</p> <p> Christel Lindström</p> <p>Ordförande</p> <p> Kristina Karlsson (C)</p> <p>Justerande</p> <p> Mariette Grattbeck (M)</p>	<p>Paragrafer</p> <p>§§ 66-79 § 73 sekretess</p>

Sammanträdesdatum
2012-05-24

§ 71 forts

Värdet av en "Handikappdag"

Beslutsunderlag

Förvaltningens tjänsteskrivelse – Värdet av en "Handikappdag", 20 april 2012

Beslutsexpediering
Kommunstyrelsen
Ledningsgruppen FS
Förvaltningen för Äldreomsorg
Förvaltningen för Fritid
Diariet FS

Justerare

Expedierat/bestyrt

Nämnden för Funktionsstöd

Värdet av en "Handikappdag"

Förslag till beslut

Nämnden för Funktionsstöd tar inte över ansvaret för att arrangera en "Handikappdag"

1 (1)

Sammanfattning

Före detta ordföranden i kommunala Handikapprådet, KHR, har i en sammanfattning av verksamheter inom KHR skrivit till kommunstyrelsen för att informera vad man inom KHR har gjort samt hur man föreslår att gå vidare då rådet nu gör ett uppehåll under pågående projekt med medborgardialog.

Datum
2012-04-20

En av punkterna rör "Handikappdagen" som genomfördes för sjunde gången 2010. Kenneth Nilsson (FP), ledamot i nämnden för Funktionsstöd, föreslår att nämnden får värdera utbytet av detta evenemang.

Diskussion har förts i förvaltningens ledningsgrupp, som finner att evenemanget är otidsenligt utifrån våra nuvarande och framtida brukares behov. Vi kan inte finna ett relevant syfte. Inte heller utifrån möjligheten till information kan vi se att värdet står i relation till den arbetsinsats ett sådant koncept som "Handikappdagen" innebär. Personer med funktionshinder bör istället på samma villkor som andra i samhället kunna delta i liknade evenemang vilka anordnas av andra förvaltningar.

Eva Apelvi
Eva Apelvi
förvaltningschef

Funktionsstöd
Eva Apelvi
Direkt

eva.apelvi@kungsbacka.se

Kungsbacka kommun
Box 10409
434 24 Kungsbacka

Besöksadress
Borgmästaregatan 5

Telefon 0300-83 40 00
Fax 0300-83 49 10

funktionsstod@kungsbacka.se
www.kungsbacka.se

Värdet av en "Handikappdag"

Bakgrund

Före detta ordföranden i kommunala Handikapprådet, KHR, har i en sammanfattning av verksamheter inom KHR skrivit till kommunstyrelsen, för att informera vad man inom KHR har gjort samt hur man föreslår att gå vidare då rådet nu gör ett uppehåll under pågående projekt med medborgardialog.

1 (1)

En av punkterna rör "Handikappdagen" som genomfördes för sjunde gången 2010. Kenneth Nilsson (FP), ledamot i nämnden för Funktionsstöd, föreslår att nämnden får värdera utbytet av detta evenemang.

Datum
2012-04-16

Aktuell situation

Frågan diskuterades på förvaltningens ledningsgrupp och vi fann att evenemanget är otidsenligt utifrån våra nuvarande och framtida brukares behov. Vi kan i dag inte finna ett relevant syfte med en "Handikappdag" varför det inte skulle vara aktuellt att samordna denna dag med förvaltningarna för Äldreomsorg och Fritid.

Inte heller utifrån möjligheten till information kan vi se att värdet står i relation till den arbetsinsats ett sådant koncept som "Handikappdagen" innebär.

"Handikappdagen" har arrangerats av KHR och haft utställare från flera förvaltningar, andra huvudmän och privata företag. Förvaltningen för Funktionsstöd har varit en av utställarna, inte anordnare. Att arrangören representerats av hela kommunen är en viktig signal utifrån ansvaret för alla förvaltningar att ge förutsättningar för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara delaktiga i hela samhället.

Sedan några år tillbaka arrangeras en regionövergripande konferens i Göteborg, "Mötesplats funktionshinder", där alla aktuella frågor tas upp i olika seminarier och utställare finns på plats. Vi föreslår en informationsatsning för deltagande vid denna stora satsning, samt att vår målgrupp även informeras om möjligheten att delta vid denna typ av arrangemang som anordnas av förvaltningarna för Äldreomsorg och Fritid.

Eva Apelvi
Eva Apelvi
förvaltningschef

Funktionsstöd
Eva Apelvi
Direkt 0300-834306

eva.apelvi@kungsbacka.se

Kungsbacka kommun
Box 10409
434 24 Kungsbacka

Besöksadress
Borgmästaregatan 5

Telefon 0300-83 40 00
Fax 0300-83 49 10

funktionsstod@kungsbacka.se
www.kungsbacka.se

1(3)

Kungsbacka kommun
Kommunfullmäktige

2011-01-26

KUNGSBACKA KOMMUN
Medborgarkontoret

2011-01-27 /es

Yttrande från pensionärsorganisationerna i Kungsbacka kommun om projektet Medborgardialog

I början av 1970-talet tog pensionärsorganisationerna på riksnivå initiativ till att bilda pensionärsråd i kommuner och landsting. De äldre som grupp var dåligt representerade i de olika politiska församlingarna och mot den bakgrunden skulle pensionärsråden utgöra ett forum för ökat deltagande och inflytande för pensionärerna i den kommunala verksamheten.

I dag finns det pensionärsråd i nästan alla kommuner och landsting/regioner och även på regeringsnivå. Det är dialogen mellan pensionärsorganisationernas företrädare och de politiska beslutsfattarna som är det viktigaste medlet i rådets arbete.

Frågan om pensionärsråden togs åter upp för några år sedan i ett brev från pensionärsorganisationerna till riksdagspartierna med önskan att riksdagens partier och pensionärsorganisationerna i ett gemensamt uttalande lyfte fram betydelsen av att det finns väl fungerande pensionärsråd för samråd och dialog.

Riksdagspartierna svarade att det är av stor vikt att de äldres kunskaper och erfarenheter tas tillvara i samhället, arbetslivet, det politiska arbetet och beslutsfattandet. Riksdagspartiernas företrädare uttryckte vidare att de följaktligen ser positivt på om pensionärsorganisationerna tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) fortsätter att utveckla råden och dialogen - till gagn för landets äldre men också för demokratin.

På lokal nivå har pensionärsorganisationernas representanter i kommunala pensionärsrådet upprepade

CR
UL
ED

es

gångar fört fram synpunkter till Äldreomsorgsnämnden om att kommunen enligt rådets arbetsordning ska informera rådet om planer och förändringar och därmed inhämta synpunkter i ett så tidigt skede att rådets synpunkter och förslag kan påverka ärendets handläggning.

Under 2008 lämnade pensionärsorganisationernas företrädare i rådet på begäran skriftliga synpunkter på hur rådet borde fungera enligt arbetsordningen.

Den 29 november 2010, på rådets sammanträde, informerade representanter från kommunstyrelsen, att man avsåg att införa Medborgardialog och att kommunala pensionärsrådet därmed inte kommer att sammanträda under 2011. Synpunkter på det material, som visades vid sittande bord, ska skickas till kommunen snarast, dock senast i slutet av januari 2011.

Det kommunala pensionärsrådet kan sammanfattningsvis beskrivas enligt följande:

- Ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för pensionärsorganisationerna och kommunens styrelser och nämnder.**
- Det är ett organ där ledamöterna inte representerar sig själva, utan företräder medlemmarna i sina respektive organisationer.**
- Arbetet i rådet är långsiktigt, kontinuerligt och omfattar alla de frågor som berör äldre. Dessa frågor omfattar stora delar av det politiska fältet – fysisk planering, fritid, kultur, äldreomsorg. Därmed ger kontinuiteten en styrka i arbetet. Rådet är en grupp som träffas regelbundet och därför kan behandla flera politiska områden.**
- Rådet ger möjlighet för ledamöterna att både bevaka och initiera frågor.**

Eftersom pensionärsrådet är en etablerad form för samverkan finns det enligt vår uppfattning inget skäl att bryta upp det.

Vill man skapa goda kontakter med pensionärerna och ge dem möjligheter att ge råd och påverka de politiska besluten, är det naturligt att vända sig till dessa organisationer. I rådet sitter ledamöter som har blivit utsedda av sin respektive organisation, de har därmed fått ett uppdrag att sitta i rådet och diskutera viktiga frågor i sin organisation innan de behandlas av rådet. Detta är en bra form av aktiv medborgarmedverkan i kontakterna med kommunens beslutsfattare.

Vi föreslår att kommunala pensionärsrådet får fortsätta som ett organ för överläggningar, samråd och ömsesidig information mellan företrädare för pensionärsorganisationerna och kommunens styrelser och nämnder.

Vi föreslår vidare att rådet utvecklas genom att få en arbetsordning som ger bättre möjligheter att på ett tidigt stadium ge råd och påverka i frågor som gäller bland annat budget, upphandling, samhällsplanering och de krav som ska ställas på t ex äldreomsorgen.

Vi anser att detta sker bäst genom att rådet ligger direkt under kommunstyrelsen.

På uppdrag av pensionärsorganisationerna i Kungsbacka kommun, PRO, SKPF, SPF, SPRF och Aktiva seniorer, vid möte den 24 januari 2011.

Bertil Bergquist

Corfitz Grönvall